

Leidingbreuk Gelderland toont aan:

Drinkwaterbedrijven goed voorbereid op calamiteiten

Drinkwater is een primaire levensbehoefte en van groot belang voor de volksgezondheid. Drinkwaterbedrijven doen er dan ook alles aan om de continue levering van voldoende en goed drinkwater te garanderen. Dat betekent niet alleen investeren in onderhoud aan het distributienet, maar ook goed voorbereid zijn op calamiteiten.

De leveringszekerheid in Nederland is 99,8%: dat betekent dat een klant in een heel jaar gemiddeld slechts 14 minuten zonder water zit. Meestal gaat het daarbij om gepland onderhoud. Heel soms kan het voorkomen dat de drinkwatervoorziening uitvalt door een storing of calamiteit. Uiteraard zijn de drinkwaterbedrijven daar terdege op voorbereid.

Spontane leidingbreuk

In het uitzonderlijke geval dat de drinkwatervoorziening langer dan 24 uur uitvalt, wordt – in nauwe samenwerking met veiligheidsregio's en gemeenten – nooddrinkwater uitgereikt. De inzet van nooddrinkwater is een grote logistieke operatie, waarvoor de betrokken partijen regelmatig oefenen. Dat dat vruchten afwerpt, bleek begin dit jaar in de Achterhoek, waar midden in de nacht een spontane breuk optrad in een transportleiding van drinkwaterbedrijf Vitens.

De teammanager Bedrijfsbureau van Vitens, Cor Lievers, vertelt wat er dan gebeurt: 'Vitens heeft, net zoals alle drinkwaterbedrijven, een Calamiteitenplan, waarin dit soort situaties is opgenomen. Wij nemen bij een storing contact op met de betrokken gemeente of de veiligheidsregio, afhankelijk van de omvang van het getroffen gebied. In dit geval ging het om 30.000 huishoudens in De Liemers, grofweg het gebied tussen Rijn en IJssel ten oosten van Arnhem, met de gemeenten Zevenaar, Doesburg, Rheden, Rijnwaarden en Didam.'

Dubbel uitgevoerd

Het bleek te gaan om een lek in de transportleiding die dit gehele gebied van drinkwater voorziet. In korte tijd gutste vier miljoen liter drinkwater bij Ellecom de IJssel in. Lievers: 'Transportleidingen zijn altijd dubbel uitgevoerd, met het oog op onderhoud én calamiteiten. Normaliter sluit de dienstdoende operator de 'lekke' leiding af, leidt het water door de back-upleiding, en kijkt wat er aan de

hand is. Maar dat loste het probleem in dit geval niet meteen geheel op: de druk in het net bleef te laag. We dachten aan een tweede lek, in de back-upleiding, maar konden dat in het donker, in het buitengebied niet goed vaststellen.'

Opschaling veiligheidsregio

Omdat de storing langer leek te gaan duren en een groot gebied betrof, heeft Vitens conform het Calamiteitenplan de Veiligheidsregio Gelderland-Midden op de hoogte gebracht van de situatie. Die besloot op te schalen en riep het Regionaal Operationeel Team (ROT) bijeen, waarin ook een contactpersoon van Vitens plaatsnam. Op basis van alle beschikbare informatie heeft het ROT enkele scenario's opgesteld. Toen gaandeweg bleek dat niet met zekerheid kon worden gezegd wanneer de storing zou zijn verholpen, is besloten de inzet van nooddrinkwater voor te bereiden.'

Nooddrinkwatervoorziening

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het aanwijzen van de distributiepunten waar drinkwaterbedrijven een nooddrinkwatervoorziening plaatsen. Daarnaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor de nodige ondersteuning ter plaatse, zoals het plaatsen van dranghekken om alles in goede banen te leiden, én voor de doorlevering van nooddrinkwater aan niet- of verminderd zelfredzamen. Lievers: 'Wij oefenen dit soort situaties regelmatig in de gemeenten en de elf veiligheidsregio's waar wij als Vitens mee te maken hebben. Dat levert belangrijke kennis en ervaring op voor die enkele keer dat het echt misgaat. Ook in dit geval bleek hoe belangrijk oefenen in de 'koude fase' is: je kent elkaar, weet elkaar te vinden en begrijpt elkaar. De samenwerking verliep in praktijk dan ook prima.'

20.000 flessen drinkwater

De drinkwaterbedrijven hebben de materialen voor de nooddrinkwatervoorziening opgeslagen op centrale plaatsen in hun voorzieningsgebied. Met transporteurs zijn contracten afgesloten voor het vervoer van de materialen en het water naar de gewenste locaties. Lievers: 'Wij moeten nooddrinkwater binnen 24 uur na het niet meer op de reguliere manier kunnen leveren van drinkwater beschikbaar hebben. In dit geval hebben wij onze transporteurs opdracht gegeven de materialen naar een centrale plek in de buurt van het getroffen gebied te brengen. Ook hebben we bij onze collega's van WMD 20.000 vijf-literflessen drinkwater besteld, voor kwetsbare groepen. Deze zijn met zes vrachtwagens verdeeld bij verzorgings- en verpleegtehuizen, huisartsenposten en kinderdagverblijven in het gebied. Uiteindelijk zijn de nooddrinkwatersets niet geplaatst, omdat onze monteurs erin waren geslaagd de lekkage op te lossen.'

Snel laboratoriumonderzoek

Nadat de druk op het net weer normaal was, heeft Vitens de leidingen schoongespoeld en watermonsters genomen voor laboratoriumonderzoek. Lievers: 'Totdat bekend was of er een vervuiling in de leidingen was opgetreden, hebben we een kookadvies voor het hele gebied gegeven. Dat is vrij uniek, omdat we dat normaliter op veel kleinere schaal doen, bijvoorbeeld na lokale werkzaamheden. Vanwege de omvang van het getroffen gebied en het belang om snel duidelijkheid te verschaffen heeft de toezichthouder, de ILT, ons laboratorium toestemming gegeven om een innovatieve onderzoeksmethode te gebruiken. Hierdoor konden we het kookadvies al na

'DE LEVERINGSZEKERHEID IN NEDERLAND IS 99,8%'

24 uur opheffen, waar dat bij een normale kweekmethode drie dagen zou hebben geduurd. De traditionele methode bevestigde overigens daarna ook nog de juistheid van het snelle DNA-onderzoek.'

Uniek

Hij vervolgt: 'Al met al was dit een bijzondere situatie, omdat we nog nooit eerder zo ver hebben hoeven gaan in de voorbereiding van de inzet van nooddrinkwater. Voor zover ik weet, is het in Nederland zelfs nog nooit nodig geweest om een nooddrinkwatervoorziening operationeel te maken, zo betrouwbaar is ons distributienet. In dat opzicht was dit een heel vervelend incident voor de getroffen inwoners, maar voor ons tegelijkertijd het bewijs dat we een prima calamiteitenorganisatie hebben en dat goed is geoefend met de betrokken partners. Ik hoop het nooit 'in het echt' mee te hoeven maken, maar we weten één ding zeker: de drinkwaterbedrijven zijn goed voorbereid op calamiteiten.'

Nooddrinkwater

Nooddrinkwater is drinkwater dat door drinkwaterbedrijven buiten de normale drinkwaterinfrastructuur (het reguliere distributienet) aan consumenten wordt geleverd. Hiertoe beschikt elk drinkwaterbedrijf over een nooddrinkwatervoorziening. Deze bestaat doorgaans uit flexitanks (een flexibele kunststof tank met een inhoud van 10 tot 15 m³) en kraanstellen. Om sneller en/of op grote schaal nooddrinkwater in te zetten, hebben de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven een landelijk poolingcontract. Op basis daarvan kan, indien nodig, onderling bijstand worden verleend op het gebied van nooddrinkwatermateriaal, vulpunten en personeel. De wettelijke hoeveelheid nooddrinkwater is vastgesteld vanuit oogpunt van volksgezondheid en bedraagt ten minste drie liter nooddrinkwater per persoon per dag.

Cor Lievers, Vitens.